Klysma's en zetpillen bij chronische darmontsteking

Bij chronische darmontsteking kan de behandelaar een klysma of zetpil voorschrijven. Dit noemen we lokale therapie.

Hieronder geven we u informatie en tips bij het gebruik van zetpillen en klysma's. Deze patiënteninformatie is géén vervanging van de bijsluiter van het medicijn.

Hier vindt u alle belangrijke informatie over zetpillen en klysma's

Waarom een zetpil of klysma?

Uw arts of verpleegkundig specialist heeft u medicijnen voorgeschreven in de vorm van een zetpil of klysma.

Er zijn verschillende redenen waarom een medicijn in de vorm van een zetpil of klysma wordt voorgeschreven. Bij mensen met de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa is de belangrijkste reden dat het medicijn rechtstreeks in de darm wordt ingebracht om daar zijn werk te doen. Het komt dan alleen in het laatste stuk van de dikke darm terecht en nauwelijks in de rest van het lichaam. Hierdoor heeft u minder kans op mogelijke bijwerkingen.

Zetpillen en klysma's komen vooral in aanmerking als de aandoening alleen in het laatste deel van de dikke darm zit.

Hoe gebruikt u een zetpil of klysma?

Zetpillen

- Ga van te voren naar het toilet, zodat uw endeldarm leeg is voordat u de zetpil inbrengt.
- Was uw handen altijd vóór en nadat u een zetpil inbrengt.
- Verwijder de folie van de zetpil (zie bijsluiter die door de apotheek is meegeleverd). Breng de zetpil in de anus. Het maakt daarbij niet zoveel uit of u de zetpil met de punt naar voren of met de stompe kant naar voren inbrengt. Als u de zetpil met een beetje water nat maakt, kunt u hem wat makkelijker inbrengen.
- Duw met een vinger de zetpil helemaal naar binnen, want anders kan uw sluitspier de zetpil onwillekeurig weer naar buiten duwen.
- Het kan zijn dat u na het inbrengen van de zetpil aandrang krijgt. Probeer er niet aan toe te geven. De zetpil heeft enige tijd nodig om te smelten en de werkzame stof moet daarna via uw endeldarm worden opgenomen. Als u de zetpil binnen 10 minuten verliest omdat u naar het toilet moet, kunt u een nieuwe inbrengen.

Klysma

Volg altijd de voorbereiding/bereiding van het klysma zoals beschreven staat in de bijsluiter die u van de apotheek bij uw medicijn heeft meegekregen.

- Laat het klysma eerst op lichaamstemperatuur komen, bijvoorbeeld in een lauwwarm waterbadje. Hierdoor wordt het beter verdragen en geeft het minder buikkrampen.
- Ga van te voren naar het toilet, zodat uw endeldarm leeg is voordat u het klysma inbrengt.
- Was uw handen altijd vóór en nadat u een klysma inbrengt.
- Ga op uw linkerzij liggen, omdat in deze houding de vloeistof goed doordringt in de darmen. Houd uw onderste been gestrekt en het bovenste gebogen.
- Schud het klysma goed. Breng de tuit van het klysma voorzichtig in de anus. Als dit moeizaam gaat, probeer dan lichtjes te persen. Door het persen opent de anus zich een beetje, waardoor het inbrengen soepeler gaat.
- Knijp de fles zo veel mogelijk leeg en trek deze weer uit de anus. Houd de fles ingedrukt als u hem terugtrekt. Hiermee voorkomt u dat de vloeistof weer terugvloeit in de fles. Er blijft altijd een beetje vloeistof achter in de verpakking. Dit is normaal, de ingebrachte hoeveelheid is voldoende voor de werking.
- Blijf op uw linkerzijde liggen, of rol op uw buik als u dat prettiger vindt. Blijf zo ongeveer 5 tot 10 minuten liggen om te voorkomen dat de vloeistof er weer uit komt. Probeer het klysma zo lang mogelijk binnen te houden, het liefst de hele nacht.
- Als u een beetje vloeistof knoeit, of als de vloeistof wegloopt, kan dit bruine vlekken veroorzaken in het linnengoed. Deze vlekken zijn er niet makkelijk meer uit te wassen. U kunt dit voorkomen door bijvoorbeeld op een absorberend matje te gaan liggen.

Wanneer gebruikt u de zetpil of het klysma?

Zetpillen

Als de zetpil 1 keer per dag wordt voorgeschreven, breng de zetpil dan in de anus voordat u gaat slapen. Het medicijn kan dan de hele nacht in de darm blijven en zo lang doorwerken. Als u meerdere zetpillen per dag moet gebruiken, breng deze dan verdeeld over de dag in. Probeer in elk geval 1 zetpil voor de nacht in te brengen.

Klysma

Als het klysma 1 keer per dag wordt voorgeschreven, breng dan het klysma in voordat u gaat slapen. Het medicijn kan dan de hele nacht in de darm blijven en op die manier lang doorwerken. Als u meerdere klysma's per dag moet gebruiken, breng deze dan verdeeld over de dag in. Probeer in elk geval 1 klysma voor de nacht in te brengen. Om een nieuwe opleving te voorkomen, schrijft de arts wel eens voor om het medicijn om de 2 tot 3 dagen te gebruiken.

Zijn er bijwerkingen of complicaties?

Bijwerkingen

De bijwerkingen staan beschreven in de bijsluiter die door uw apotheek is meegeleverd bij de zetpillen of klysma's. Lees deze voor gebruik door.

Complicaties (problemen)

In principe geeft het zetten van een klysma geen problemen/complicaties.

Het vullen van de endeldarm met het vocht van het klysma geeft soms buikkrampen en een ongemakkelijk gevoel, vooral als de vloeistof koud is.

Wees voorzichtig met het inbrengen van de 'tuit' van het klysma; te wild inbrengen kan kleine of grotere beschadigingen aan het darmslijmvlies aanbrengen, die pijnlijk kunnen zijn of bloeden. Als het inbrengen van de tuit van het klysma in de anus moeizaam gaat, of als u veel last heeft van aambeien, probeer dan lichtjes te persen. Door het persen opent de anus zich een beetje waardoor het inbrengen soepeler gaat.

Welke zetpillen en klysma's worden voorgeschreven bij chronische darmontsteking?

Mesalazine (5-aminosalicylzuur)

Mesalazine wordt gebruikt om een ontsteking van de dikke darm tot rust te brengen, in enkele gevallen bij ontstekingen van de dunne darm. Als het medicijn in de vorm van een zetpil of klysma gegeven wordt, gaat het om een ontsteking van de dikke darm. De werkzame stoffen komen bij een klysma vrij op de plek waar deze gegeven wordt. De werking treedt geleidelijk in.

Bijnierschorshormonen/corticosteroïden (beclometason en budesonide)

Corticosteroïden werken ontstekingsremmend en verminderen daardoor de klachten. Ontstekingsverschijnselen in de darmen zoals pijn, diarree en bloed bij ontlasting nemen af. U kunt meestal binnen een aantal weken na het starten van de corticosteroïd-klysma's verbetering verwachten. Vaak worden corticosteroïd-klysma's/zetpillen voorgeschreven in combinatie met andere medicijnen voor chronische darmontsteking.

Combinatie van beide middelen

Deze combinatie-klysma's/zetpillen zijn bekend onder de naam Beclometason Mesalazine klysma/zetpil.

Heeft u vragen?

Als u na het lezen van deze informatie nog vragen heeft, kunt u die stellen via een e-consult in MijnJBZ. U kunt ook bellen naar de polikliniek Maag-, Darm- en Leverziekten.

Met dank aan het Ikazia ziekenhuis in Rotterdam voor het gebruik van de teksten.

Code INT-924

Copyright 2026 Jeroen Bosch Ziekenhuis